

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

DIÓSGYŐRI TAGÓVODÁJA

„Csemeték”

Helyi Pedagógiai Programja

Készítette: A MIÓVI Diósgyőri Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2024. szeptember 1.

2024.

Tartalom

I.	Bevezető.....	3
	Az óvodai nevelésünk pedagógiai alapelvei, értékei, célkitűzései	3
	Helyzetelemzés.....	5
II.	Gyermekkép, óvodakép.....	6
II.1.	Gyermekkép.....	6
II.2.	Óvodakép	6
III.	Az óvodai nevelés feladatai.....	7
III.1.	Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, mozgás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.....	7
III. 2.	Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása.....	8
III. 3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	9
IV.	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai; a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	10
IV.1.	Játék	10
IV.2.	Verselés-mesélés	10
IV.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	10
IV.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	11
IV.5.	Mozgás	11
IV.6.	A külső világ tevékeny megismerése	12
IV.7.	Munka jellegű tevékenységek	13
IV.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	13
V.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésével kapcsolatos irányelveink, céljaink, feladataink.....	14
	Sajátos nevelési igényű gyermekek	14
	A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek.....	14
	Esélyegyenlőség, a szociális hátrányok enyhítése	15
	A tehetséges gyermek, tehetségigéret.....	15
VI.	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	17
VI.1.	Személyi feltételek.....	17
	Pedagógusmodell.....	17
VI.2.	Tárgyi feltételek	17
VI.3.	Az óvodai élet megszervezése.....	18
VI.4.	Óvoda kapcsolatai.....	18

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škól v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

Óvoda és család	18
Az óvoda és a miskolci (diósgyőri) általános iskolák	19
Miskolci Egyesített Szociális, Egészségügyi és Gyermekjóléti Intézmény	19
Borsod- Abaúj- Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Miskolci Tagintézménye	19
Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, Szociális és Köznevelési Osztály	19
Egészségügyi szolgáltatások intézményei (óvodaorvos, védőnők, gyermekfogászat) .	19
Közművelődési intézmények	19

*„én, én vagyok magamnak,
s néked én te vagyok,
s te én vagy magadnak,
két külön hatalom,
s ketten mi vagyunk,
de csak ha vállalom.”
(Radnóti Miklós: Kis nyelvtan)*

I. Bevezető

A Miskolci Integrált Óvodai Intézmény (továbbiakban: MIÓVI) Diósgyőri Tagóvodájának Helyi Pedagógiai Programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja (továbbiakban Alapprogram) alapján és a Mályva Integráló-differenciáló Óvodai Program egyes elemeinek alkalmazásával készítettük el. Programunk követi az Alapprogram irányvonalát, igazodik az óvoda funkcióihoz, társadalomban betöltött szerepéhez, kialakult hagyományaihoz, értékeihez.

Óvodánk arculatát azok a nevelni tudó és akaró óvodapedagógusok határozzák meg, akik hisznek a gyermekek nevelhetőségében és tudatosan aktív nevelőmunkájukkal a programot megvalósítják. Óvodai nevelésünk középpontjába a gyermeket és önmagunkat állítjuk.

Az óvodai nevelésünk pedagógiai alapelvei, értékei, célkitűzései

- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.¹

Folyamatosság:

Az egymást követő napirendi szakaszok játékba integrált, a gondozási tevékenységekkel összekapcsolódó szervezeti kerete-formája.

Feltétele és differenciált lehetősége annak, hogy a gyermekek a meglévő fejlettségi szintjükről egyéni tempójukban haladjanak, fejlődjenek. Cselekvéseikhez, tevékenységeikhez elegendő idő, hely, tér, eszköz álljon a rendelkezésükre.

Az óvodapedagógus a gyermekek és a csoport ismeretében a biztonságot nyújtó és cselekvésre ösztönző helyzetekbe differenciáltan kapcsolódik be, ha szükséges segítséget nyújt, továbbfejleszt. A gyermekek ismerik a nevelési folyamat szabályait, és személyiségüktől függően - az időhatárokhoz igazodva - betartják azokat.

A folyamatosságban növekszik a játék szerepe, lehetősége. Láthatóvá válik az egyén, mint individuum. Létrejöhetnek azok a társas és emberi kapcsolatok, amelyekben a gyermekek szociális értékrendje kialakul.

A folyamatosság, mint szervezeti keret, részlegesen vagy teljes egészében a napirendi folyamat egészére érvényes. Alapja és szükségszerű szervezeti kerete az osztatlanságnak, az oszottságnak, a koncentrációnak és a specializációnak is.

¹ 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A folyamatos napirend szervezése:

- Figyelembe veszi a gyermekek biológiai szükségleteit, tempóját a fejlettség különböző szintjét és az intimitást.
- Segíti a gyermekek bioritmusának stabilizálódását és a tevékenységek önálló gyakorlását.
- Nyugodt légkört eredményez, nincs stressz, sürgetettség, várakozási idő.

Osztatlanság - osztoottság

A különböző életkorú, nemű és fejlődésű, - fejlettségükben műveltségi területenként és azokon belül is - egymástól eltérő gyermekek integrált és differenciált nevelése.

Alapja a folyamatosság, amely osztatlan csoportban a teljes napirendet átfogja úgy, hogy a gyermekek önértékelését, énképük kialakulását szolgálja. Olyan széleskörű érzelmi-társas kapcsolatrendszer, amelyben a testvérek, rokonok, barátok, ismerősök egy csoporton belül együtt maradhatnak.

Az utánzás, a modellkövetés lehetőségei megvalósulhatnak. A gyermekek és a felnőttek kölcsönös, egymásra ható szocializációja érvényesülhet. Létrejöhethet az egyén, a társak és a csoportok szociális viszonyulása: alá-, mellé-, fölrendelt szerepekben.

Az osztatlan szervezésű csoport megoldást jelent a lassabban érő és fejlődő gyermekek 1–4 évig tartó óvodai nevelésében. Mindehhez elégséges időt és érzelmi biztonságot nyújt.

Az iskolába távozók helyére évenként különböző korú gyermekek érkeznek. Változik a csoportok összetétele, a gyermekek más helyzetekbe kerülnek. Régi és új társaikkal az egyéni státuszuk, szerepeik is megváltoznak.

A még óvodában maradó gyermekek számára, akik azonos korú társaikkal nem mehetnek tovább az iskolába, a státusz- és szerepváltozás nem jelent megrázkódtatást.

Az osztatlanság kedvező környezeti feltételeket teremt az érzékszervi-, az értelmi-, a beszéd- vagy más fogyatékossgot mutató gyermekek képességeinek csoporton belüli integrált és egyénekenként differenciált speciális fejlesztésére.

Szükségtelen az osztatlan csoportok kor és fejlettség szerinti különválasztása. Az óvodapedagógusok számára megoldást, a gyermekek számára eredményt az egyénekenként differenciált feladatátadást és értékelést jelent.

A szülők igényeinek megfelelően indítunk azonos korosztályú csoportot is.

Koncentráció, specializáció

A játékos tevékenységek koncentrálnak, az egymással összefüggésben álló műveltségi területeket ötvözve jelennek meg óvodai életünkben (tevékenységekbe integrálódnak). Az egészséges életfeltételeket megteremtő gondozás, a napirend teljes folyamatát összeköti a játékból kiinduló és oda visszatérő tanulással és a munka jellegű tevékenységekkel. Igazodik a gyermekek biológiai szükségleteihez, önállóságuk, képességeik szintjéhez. A játék elégséges időt, megfelelő teret és eszközöket kínál ahhoz, hogy a gyermekek tapasztalataikat, élményeiket, ismereteiket különböző helyzetekben feldolgozhassák.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a tevékenységek az alacsonyabb szintről haladjanak a magasabb szintek felé. Közben arra is ügyel, hogy a gyermek életkorát és a csoport fejlettségi szintjét vegye alapul.

A tevékenységek játékos jellege lehetővé teszi, hogy a különböző életkorú és fejlettségű gyermekek akkor kapcsolódjanak be, és addig vegyenek részt a tevékenységeken, ameddig erre motiváltak és képesek. Így jelenik meg specializációként a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív

szemléletű nevelése. Az adott témakörök feldolgozása egyénenként, párokban vagy kisebb csoportokban is lehetséges.

Legfontosabb célunk a játék szerepének, időtartamának, terének, eszközeinek bővítése, növelése. Folyamatos feladatunk a gyermekek egyénenkénti megismerése, fejlődésük nyomon követése, elősegítése, személyiségük kibontakoztatása.

A csoportok kialakításakor szorgalmazzuk a családi jelleg, illetve az osztatlan csoportok létrejöttét, de teret biztosítunk másfajta szülői igényeknek is.

A gyakorlat tapasztalatai alapján az adott társadalmi környezetből érkező gyermekek szükségleteit, az infrastrukturális lehetőségeket és szolgáltatási feladatokat figyelembe véve, az óvoda speciális foglalkoztatásait is beépítve készült el helyi programunk.

Az elkészült dokumentáció nevelési alapelvek rendszerezésével, irányelvek jelölésével, szabályozással kívánja segíteni az óvodapedagógusok munkáját.

Helyzetelemzés

A MIÓVI Diósgyőri Tagóvodája 1973-ban épült Miskolcon a Diósgyőri lakótelep első óvodájaként. Intézményünkben jelen vannak mind a szélsőséges, szociálisan halmozottan hátrányos körülmények között élő gyermekek, de megtalálhatók a társadalmilag stabil helyzetben lévő, jól szituált családok gyermekei is.

Programunk kidolgozása során a jelenlévő társadalmi különbözőség igényeit, elvárásait vettük figyelembe és alakítottuk ki programunkat.

Az Alapító Okiratunkban rögzített alaptévékenységek összhangban állnak a nevelőtestülettel közösen készített, szükségletekre épülő Csemeték helyi óvodai nevelési programunkkal, ami alapja személyiségfejlesztő munkánknak, tartalmazza humanista nevelésfilozófiánkat és gyermekközpontú.

Óvodánk szakmailag önálló, felvállalja a családi nevelés kiegészítését, segíti a gyermekek sokszínű személyiséggé érlelését, a hátrányok kiküszöbölését, az iskolai beváláshoz szükséges képességek megalapozását, a minél teljesebb ismerettár kiépítését.

Nevelő-fejlesztő munkánkban hangsúlyozott:

- A gondozás, szocializáció;
- A játékközpontúság;
- Az élménypedagógia;
- A minél teljesebb komplexitás;
- A fejlesztő differenciálás.

II. Gyermekkép, óvodakép

II.1. Gyermekkép

Programunk a 2,5 - 7 éves korú gyermekek sokoldalú fejlődését és személyiségük kiteljesítését helyezi előtérbe. A nevelés középpontjába azt a gyermeket és óvodapedagógust állítja, aki autonómiáját megőrizve, gyermektársaival és a felnőttekkel alkotóan tud együttműködni, s a szabályokhoz igazodva szabadon választani, elfogadó, segítő, együttműködő személyiségmutatókkal rendelkezik

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.²

II.2. Óvodakép

A MIÓVI Diósgyőri Tagóvodájának épülete 200 kisgyermeket befogadni képes épület. Óvodánk, mely szakmailag önálló, felvállalja a családi nevelés kiegészítését, segíti a gyermekek sokszínű személyiséggé érlelését.

Óvodánkban jelen vannak a szociálisan halmozottan hátrányos körülmények között élő gyermekek, valamint a kiemelkedően jól szituált családok gyermekei is.

Az egyenlő hozzáférés pedagógiai elve alapján végezzük munkánkat.

A nevelés hatékonysága érdekében segítő együttműködésre törekszünk a különböző helyi, társadalmi, művelődési, egészségügyi, gazdasági és egyéb szervezetek képviselőivel.

Nevelésünk célja elősegíteni óvodásaink sokoldalú harmonikus fejlődését, személyiségük kibontakozását az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Kiemelten kezeljük a hátrányok csökkentését, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Az óvodánkban folyó színvonalas nevelőmunka elengedhetetlen feltétele a meleg, biztonságot nyújtó családi légkör, ahol a gyermekek jól érzik magukat. A sokféle tevékenység közül szabadon választanak, s azt élményszerű játéknak tekintik. A nyugodt környezetben az óvodapedagógus és a gyermekek harmonikusan együttműködnek, miközben egyre jobban kiteljesedik a pozitív tulajdonságokban gazdag személyiség. Törekszünk az empátikus viselkedéssel a gyermek saját identitásának megőrzésére.

² 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elelmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

III. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelésünk feladata az óvodáskorú gyermek testi és mentális szükségleteinek kielégítése.

III.1. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, mozgás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Óvodánkban a helyes életritmus a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás és edzés a pihenés és az alvás megszervezésével az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások elsajátításával gyakorlásával biztosítjuk a gyermekek egyéni sajátosságainak megfelelő egészséges életmód alakítását.

Feladataink:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a megfelelő folyadék bevitelről való gondoskodás, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.³

A gyermek gondozása és testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése:

Minden kisgyermek óvodába lépéskor már egy bizonyos, kialakult életritmussal rendelkezik. A rendszeresen, ugyanabban az időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek. A test gondozása közben lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek jártasság szinten, tudatosan végezzék azokat a tennivalókat, amelyek az egészséges életmód szokásainak alapjául szolgálnak. Nagyobb hangsúlyt fektetünk az eltérő egyéni szükségletekre. Mozdásigényük kielégítésére naponta tervszerű és spontán formában biztosítunk alkalmat. A harmonikus mozgás elsősorban szabad mozgással fejleszhető, melyet igyekszünk a szabad levegőn biztosítani, a gyermekek által választott sokféle mozgásos tevékenységgel színesíteni. Az udvar alkalmas arra, hogy kedvező időjárás esetén a gyermekek a nap nagy részét a szabadban tölthessék. Fontos, hogy az udvari játékok természetes alapanyagokból készüljenek, ezek a gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos játékát segítsék elő.

A testi képességek fejlődésének elősegítése:

A testi képességek fejlődésének fő színtere az óvoda udvara. A szabad mozgásra minden évszakban, naponta biztosítunk időt. A családok egészségtelen életvitele, mozgásterének leszűkülése teszi szükségessé a tervszerű mozgásfejlesztést. A gyermekek mozgás szükséglete befolyásolja optimális

³ 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

terhelhetőségüket, a szervezeti keret a mozgást és nem a gyermek korlátozását szolgálja. A sokszori gyakorlás lehetőségét folyamatosan biztosítjuk, az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést juttatjuk érvényre. A szervezett mozgás fejlesztés a 3-7 éves korban fontos eszköze a természetes mozgások, az általános testi képességek, a mozgáskultúra fejlesztésének, a térben való tájékozódás, helyzetfelismerés megalapozásának, a testséma megismerésének, a koordinált mozgás kialakításának. Prevenációs céllal testtartás és lábboltozat erősítő gyakorlatok rendszeres beépítése a szervezett mozgásos tevékenységeinkbe.

Egészséges, biztonságos környezet kialakítása:

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát. A kedvező környezeti viszonyok a fejlődés zavartalanságát és optimális fokát teszik lehetővé. Nevelőmunkánk kiinduló pontja a gyermek fejlődését elősegítő óvodai környezet megteremtése. Az udvar alkalmas arra, hogy kedvező időjárás esetén a gyermekek a nap nagy részét a szabadban tölthessék. Fontos, hogy az udvari játékok természetes alapanyagokból készüljenek, ezek a gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos játékát segítsék elő. Az öltöző berendezésénél arra törekszünk, hogy minden gyermek felszerelésének megfelelő, jellel ellátott helyet biztosítsunk. Az öltözőszekrények gyermekméretűek, elhelyezésüknél a tágasság, elérhetőség volt a cél. A csoportszoba barátságossá, esztétikussá tétele fontos a gyermekek jó közérzetének biztosítása érdekében. Igyekszünk harmonikus, családias légkört biztosítani. A csoportszoba berendezési tárgyai megfelelő méretűek, könnyen tisztán tarthatóak, elrendezésük célszerű, hogy a gyermeki tevékenységek számára megfelelő helyet teremtsen. A természetes, jó megvilágítást a terem egyik falán végigfutó ablakok teszik lehetővé. A hirdetőtábla, mely az öltöző előterében található, tájékoztatást ad a szülőknek a csoportban folyó munkáról, az aktuális információról.

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése:

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Az évszakok adta lehetőségeket kihasználjuk a szabad levegőn való rendszeres tartózkodással /kirándulás, túrázás, séta, szánkózás, korcsolyázás, úszás, aerobik/. Rossz idő esetén nyitott ablakok mellett szervezzük meg a mozgásos tevékenységeket, fontos a napközbeni gyakori, illetve folyamatos szellőztetés. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

III. 2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása

A 3-7 éves gyermek egész viselkedését az érzelmek irányítják. A gyermekek viselkedésére, személyiségére akkor tudunk fejlesztő módon hatni, ha érzelmeit aktivizáljuk. Meleg, szeretetteljes légkörben válik valóban hatékonyá, eredményessé nevelőmunkánk. Az óvodás érzelmeinek fejlődése az érzelmek differenciálódásában nyilvánul meg. Az óvodába kerülés első napjainak, a beszkotatás időszakának érzelmei, élményei meghatározóak a közösségi élet alakulásának későbbi folyamatában. A beszkotatáshoz a lehető legnyugodtabb feltételeket kell megteremtünk. Fontos, hogy kedvező érzelmi hatások ériék a gyermekeket. A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet. Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése példaértékű kell, hogy legyen az intézménybe járó gyermekek és szüleik számára. Az

óvodai élet során olyan viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedést. Az óvoda alkalmazottai – gyermekek, a gyermekek - gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemezze. A gyermek pozitív erkölcsi érzelmeire hatva, a közösségi szokások alapvető normáit kialakítva váljon a csoport közösségének egyenrangú tagjává. Fejlődjön igazságérzete, lelkiismeretessége, konfliktusmegoldó képessége, erkölcsi, szociális érzelmei gazdagodjanak. Alakuljon „én tudata”, teremtsünk lehetőséget önkifejező törekvéseinek. A gyermekeket neveljük egymás tiszteletére és a máság elfogadására. A közös együttlétek, a közösen végzett tevékenységek öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, a segítőkészség, a lelkiismeretesség, az őszinteség, a figyelmesség és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás és normarendszerének megalapozása. A társas együttlét során az óvoda gyermek egyre több közös együttes élményben részesül. A gyermekeket hozzásegítjük, hogy rácsodálkozzanak a természetre, az emberi környezetben megmutatkozó szépre-jóra, és azok megbecsülésére, megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. A mindennapi pedagógiai gyakorlatban az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű szerepet tölt be. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

III. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.

IV. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai; a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

IV.1. Játék

Ebben az életkorban a gyermekek legfőbb, legfontosabb és a személyiséget komplexen fejlesztő tevékenysége a játék. Kiemelt feladatunk, hogy minél több időt, alkalmat, lehetőséget biztosítsunk az elmélyült szabad játékra. Tudatos tervező munkával biztosítjuk a játék alapvető feltételeit (idő, hely, eszköz, játékterek, nyugodt légkör, élmény és tapasztalatszerzési lehetőségek). Célunk, hogy minden gyermek képessé váljon önállóan, nyugodtan tevékenykedni külső irányítás nélkül is. A gyermekek fejlettségi szintjét a játékban folyamatosan nyomon követjük, ennek alapján figyelmet fordítunk a differenciált fejlesztésre. A nyugodt, szeretetteljes légkör, érzelmi biztonság megteremtésével segítjük a szociális hátrányokkal érkező gyermekek beilleszkedését. A játékban elősegítjük, hogy a gyermekek tudjanak alkalmazkodni a maguk alkotta szabályokhoz, miközben érzelmi kötődések, baráti kapcsolatok alakulnak. Az együtt játszás feltételeinek megteremtésével, elfogadással, dicsérettel, buzdítással, ötletadással segítjük őket, hogy minél több játékeszközt és lehetőséget megismerjenek. Figyelembe vesszük és a gyakorlatban tudatosan alkalmazzuk a segítő szakemberek javaslatait a különleges bánásmódot igénylő gyermekek differenciált, egyéni fejlesztéséhez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Önállóan képesek játékhelyzetek létrehozására, játékhoz szükséges eszközök elkészítésére, kombinálására. Játék közben megtanulnak alkalmazkodni a maguk alkotta szabályokhoz, miközben érzelmi kötődések, baráti kapcsolatok is kialakulnak. Igényükké válik a szellemi erőfeszítést feltételező, szabályokat betartó, ügyességet, társak együttműködését igénylő különféle - kritikai érzéket, együttműködési képességet, közösségi magatartást is megerősítő - játékok.

IV.2. Verselés-mesélés

Célunk a belső igény kialakítása az anyanyelvi és irodalmi élmények befogadására, amely segíti a gyermekeket a környező világ érzelmi viszonyainak megismerésében. A verselés, mesélés fontos eszköze, módszere és egyik szervezeti formája az anyanyelvi nevelésnek, mely érzelmi biztonságot nyújt a gyermekek számára és az anyanyelvi kultúra alapozását szolgálja. A megfelelően kiválasztott irodalmi művek alakítják erkölcsi és esztétikai fejlődésüket. A verselés, mesélés tartalmazza az ünnepnapokhoz kapcsolódó népi hagyományokat. A mindennapokba beépülő irodalmi élmények alakítják a kisgyermek mentális egészségét. Nyelvi fordulatokkal, ritmikus ismételtetésekkel, a képi világ összekapcsolásával tesszük a gyermekek számára a mese és a vershallgatást örömforrássá. A verselés, mesélés komplex módon fejleszti az óvodás gyermekek személyiségét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Kialakulnak és megszilárdulnak az irodalmi élményekhez fűződő szokások. Megjelenik a gyermekeknél az elbeszélések iránti érdeklődés és a saját mese létrehozásának igénye. Kedvelt tevékenységükké válik a bábozás-dramatizálás, vers és mesemondás, - hallgatás. Érdeklődnek a betűk és az iskola iránt.

IV.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zene, a gyermektánc a művészeti nevelés része. A zenei anyanyelv az óvodáskorú gyermekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megmutatkozásának lehetősége. A zenei nevelés átszövi a teljes nevelési folyamatot a mindennapi

tevékenységek során. A gyermek zenei nevelése minél korábban kezdődjön, melyben az óvodapedagógus mintaadó szerepe meghatározó. Feladatunk a derűs barátságos légkör megteremtése, amelyben a gyermek személyisége komplex módon fejlődik. Lehetőség nyílik a gyermek számára érzelmek kifejezésére, társas érintkezések gyakorlására, a zenei képességek fejlesztésére, zenei ízlés-, mozgáskultúra alakítására. A megfelelően megválasztott zenei anyag tartalmazza a magyar népdalok, népi mondókákat, színes dallamvilágú gyermekdalokat. A zenehallgatás anyagában a népzenei művek mellett helyet kapnak klasszikus és modern zenei alkotások is.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Szívesen, érdeklődéssel legyenek képesek zenét hallgatni. Tudjanak különbséget tenni az egyenletes lüktetés, ritmus, a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú között.

A játékos gyermekdalokat képesek legyenek saját maguk által kitalált mozgással kísérni. Tudjanak tisztán, érthető szöveggel énekelni, különböző hangokat biztonsággal felismerni.

IV.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolási tevékenység során megismerkednek a gyermekek a rajzolás, festés, mintázás, téralakítás, különféle anyagokkal való bánásmód változatos technikáival, az ehhez szükséges eszközökkel. Az ábrázolás különböző fajtái a gyermeki személyiségfejlesztés fontos eszközei műalkotásokkal, néphagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés során. A napi tevékenységek szervezésében állandó helyet kap az ábrázolás, kézimunka, barkácsolás. A gyermekek cselekvéséhez változatos eszközöket biztosítunk, melyek könnyen elérhetőek, vonzóak, alkotásra, cselekvésre ösztönzőek, segítik a gyermekek kreativitásának kibontakozását, fejlődését. Változatos, gazdag lehetőséget biztosítunk a vizuális élmény tapasztalatszerzésre, amely elősegíti a gyermek önkifejezését, és alkotó fantáziáját fejleszti. Az ilyen tevékenységek során a gyermekek együtt örülnek az együtt elkészített alkotásoknak, melynek közösség teremtő hatása van. Alakul esztétikai érzékük, rácsodálkoznak a környező világ csodáira, szépségeire, megfogalmazzák a látott alkotásokról a véleményüket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A megismert technikai alapelemekkel ki tudják magukat fejezni, elképzeléseiket megjeleníteni. Tudjanak örülni egyéni és közösen készített kompozícióknak. Tudjanak örülni és rácsodálkozni a környező világ csodáira, szépségeire, miközben a látott alkotásokról meg is fogalmazzák véleményüket. Munkájukban tükröződjék a szín és formagazdagság.

IV.5. Mozgás

Az egészséges életmódra nevelés érdekében legfontosabb feladatunk a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése, mozgás fejlesztése. Célunk egész életre szóló igény és szeretet kialakítása a mozgás iránt, valamint a testi képességek, a mozgáskultúra fejlesztése a személyiség akarat tényezőinek alakítása. A gyermekek sokoldalú harmonikus személyiségének fejlesztése életkorilag a legmegfelelőbb tevékenységi forma segítségével tervszerű, rendszeres mozgással biztosítva történik. Lehetőséget adunk a mozgásra a szabad levegőn, a természetben, ahol a nagy mozgástér, valamint az egyre bővülő udvari játéklehetőségek biztosítják a mozgásigényük kielégítését, ugyanakkor fejlesztik testi képességeiket is. A mozgásnak nagy szerepe van értelmi, érzelmi, akarat, közösségi viselkedés formálásában. A mozgástevékenységet segítik a megfelelő méretű torna- és kézi szerek, melyeket folyamatosan bővítünk a jól felszerelt tornatermünkben. Különös figyelmet fordítunk a gerinc- és láb deformitások megelőzését segítő eszközökre. Kiemelt

szerepet kap a mozgás tevékenység gazdag játékannyal történő szervezése, a testmozgások kellő játékoságának biztosítása. Figyelmet fordítunk a gyermekek egyéni fejlesztésére differenciált feladatadással.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Szeretik, igényükké válik a mozgás, miközben képessé válnak szabályok megértésére, betartására. Mozgásuk összerendezetté válik, növekszik ügyességük, teljesítőképességük, kitartásuk, tűrőképességük miközben fejlődik mind a tér, mind az idő és tájékozódó képességük.

Mozgástapasztalataik megszokasodnak, melyek hatására biztonsággal eligazodnak a különféle helyzetekben, s helyesen fejlesztően használják a kézi és egyéb tornaeszközöket.

IV.6. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerésének színtere az a természeti, társadalmi valóság, mely sokféle információt hordoz, melynek felfedezése során olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek segítik eligazodni a gyermeket az őt körülvevő világban. Célunk a természetet, környezetet védő, óvó, szerető gyermek nevelése. A körülöttünk lévő világ felfedezése során pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti és az ember alkotta környezethez, miközben megtanulja a gyermek az értékek védelmét, megőrzését. Legfontosabb elv, mindent a természetes környezetben megfigyeltetni, az összefüggéseket, változásokat megértetni és ezáltal megfelelő ismertekhez juttatni a gyermekeket. Munkánk során fontos az óvodapedagógus példaadó szerepe, a környezeti értékek átadása, környezettudatos magatartási formák alakítása és a fenntarthatóság elvének közvetítése. Meg kell értetni a gyermekekkel, hogy saját életterük védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket. Meglévő hagyományainkat beépítjük óvodai életünkbe, amely teljesebbé, sokszínűvé teszi mindennapjainkat. Kiemelt fontosságúnak tartjuk a zöld jeles napok, világnapok méltó megünneplését.

A külső világ tevékeny megismerése során matematikai tartalmú ismeretek birtokába jut a gyermek. Célunk a bennünket körülvevő világ matematikai összefüggéseinek felfedezése a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, játékos formában. Az óvodás gyermekek matematikai műveltségtartalma része a környező világról alakuló ismerettárának. A műveltségi területek komplex feldolgozása növeli a matematikai tartalmú tapasztalatszerzési lehetőségeit, teljesebbé teszi a gyermek matematikai szemléletét. A külső világ tevékeny megismerésének feldolgozását segíti a kötetlen matematikai tevékenység, mely során a gyermek felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítézőképessége, fejlődik mennyiségi szemlélete. Az óvodapedagógus szervező munkájában helyet kap a szabad játékidőbe integrált matematikai gondolkodás fejlesztése, figyelembe véve az egyéni képességek differenciált fejlesztését. A tevékenységekhez változatos eszközöket és lehetőségeket biztosítunk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Ismerjék, tanulják meg és tudják értékelni a természet szépségét, növény és állatvilágát. Tudatosuljon bennük, hogy mi emberek is a természet részei vagyunk, ezért annak óvása-védelme, szeretete mindnyájunk feladata és felelőssége. Ismerjék és szeressék szülőföldjüket az ott élő embereket, azok hagyományait, szokásait, tárgyi, kulturális értékeit.

Térben-időben különböző helyzetekben jól és biztonságosan tudnak tájékozódni. Felismerik az ok-okozati összefüggéseket, s szívesen játszanak matematikai tartalmú játékokat. Biztonsággal végeznek matematikai műveleteket 10-es számkörben. Tudnak szín, forma, nagyság, mennyiség szerint különféle mennyiségeket összehasonlítani.

IV.7. Munka jellegű tevékenységek

Feladatunk a munka jellegű, játékos, cselekvő tevékenységek megszerettetésével olyan személyiség jegyek kialakítása, mely pozitívan befolyásolja a gyermekek közösségi kapcsolatát. Célunk, hogy a gyermekek a saját szükségleteik kielégítésére való képességeik és készségeik kialakuljanak. Fejlesztünk kell a kitartásukat, önállóságukat, felelősségtudatukat. A gyermeki próbálkozásoknak teret és kellő időt adunk, hogy maguk fedezhessék fel, gyakorolhassák a különböző munkafogásokat, eszközök használatát. Ezt a tevékenységet a játékoság és az önkéntesség jellemzi, fontos, hogy a gyermekek örömmel végezzék. A munka jellegű tevékenységek komplex módon fejlesztik a gyermekek személyiségét, hozzájárulnak a közösség alakításához, környezetünk megóvásához. Fontos, hogy legyenek büszkék munkájukra, és becsüljék meg másokét is.

A munka jellegű feladatok integrálása, megfelelő rendű differenciálása lehetőséget ad a gyermeknek ismeretei, képességei ellenőrzésére, az együtt, egymásért ténykedésre, feladatmegosztás megítélésére.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés eszköze, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek önálló a saját magával kapcsolatos feladatok elvégzésében, aktívan tevékenykedik környezete formálásában, szépítésében. Kreatív, szükség esetén tud más, vagy új megoldást találni. Önként vállalja a közösségért végzett tevékenységeket. A gyermek közösségi kapcsolata, kötelességtudata alakulóban van, alakul reális önértékelése a munkavállalás során, a jól végzett munka örömmel tölti el és megbecsüli eredményét.

IV.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék folyamatába spontán vagy szervezeten integrálódott tevékenységek a tanulás szervezeti keretei és formái. A tanulás nevelési alapelve a játékoság. Megteremtjük a lehetőségét annak, hogy a gyermek minden érzékszervét bevonva, aktív cselekvő részese legyen saját tanulási folyamatának. Az óvodai élet egészében tudatosan kihasználjuk a szociális tanulás lehetőségeit. Kiemelt feladatunk a gyermekek képességeit, készségeit komplex módon fejlesszük, az eltérő fejlettségi szintet alapul vevő differenciált fejlesztéssel. A differenciálást, mint pedagógiai módszer valamennyi formáját alkalmazzuk a mindennapok során. Személyre szabott pozitív értékeléssel a gyermekek egészséges énképét, önbecsülését formáljuk, fejlesztjük. A megismerési folyamat során kiemelt szerepet kapnak a magyar kultúrát, hagyományokat, megismertető tevékenységek. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében egyéni fejlesztési terv alapján, a segítő szakemberekkel és a családdal szorosan együttműködve végezzük fejlesztő munkánkat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Alakulóban van a szándékos tanulás képessége, valamint az ehhez szükséges akarati tulajdonságai (feladattudat, kitartás, munkatempó, önellenőrző képesség, nyelvhasználat, önállóság, önfegyelem). A gyermek nyitott a világra, kialakult a belső motivációja a tanulási helyzetek iránt, képes önálló feladatmegoldásra, kialakul a problémamegoldás csírája, kreatív, szereti, várja a feladathelyzeteket. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését, örül a saját és mások sikerének, elviseli a kudarcot. Eljut a pontos észlelésig, ismeretei azáltal megalapozottak lesznek, megismerkedik az elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai eltéréseivel, a fogalmi gondolkodás kialakulása felé halad, kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodása.

V. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésével kapcsolatos irányelveink, céljaink, feladataink

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlettségének és állapotának megfelelően biztosítjuk az óvodai élet mindennapos tevékenységeit, lehetőséget teremtve a differenciált fejlesztésre.

Céljaink a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése kapcsán

- A különböző fejlődési képességű gyermekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása.
- A sajátos nevelési igényből és a hátrányos helyzetből adódó különbségek csökkentése.
- A tehetséges gyermek esetében korai tehetség felismerés, személyiségfejlődésének támogatása.

Feladataink a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése kapcsán:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadása, fejlesztése
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szocializációjának elősegítése.
- Az életkori és az egyéni fejlődésbeli különbségekre épülő differenciált fejlesztés.
- A tehetséges gyermek esetében korai tehetség felismerés, tehetségazonosítás, személyiségfejlődésének támogatása, szükség esetén további megsegítésre irányítás.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) nevelése kapcsán célunk, hogy a nevelési programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény „összhangba” kerüljenek.

Mindezeket úgy érhetjük el, hogy elvárásaink igazodnak a fejlődési ütemhez, a fejlesztés a megfelelő területeken történjen, és ne terhelje túl a gyermeket.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítjük oly módon, hogy a többi gyermekkel együtt, integráltan neveljük. Az együttnevelés által intézményünk többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritérium: a gyermekek beilleszkedése, önmagához mért fejlődése, a többi gyermekkel, tanulóval való együtt haladás kereteinek fenntartása.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek

A gyermekek tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézsége (BTMN), olyan beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, mely jelentős alulteljesítéshez vezet a tanulásban, és/vagy társas kapcsolati problémákat és magatartásszabályozási hiányosságokat generál, vagy éppen a közösségbe való beilleszkedését gátolja, illetve a személyiségfejlődés nehezített vagy sajátos tendenciáit eredményezi. Feladataink a BTMN gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében a kudarcok halmozódásának elkerülése (negatív értékelés elkerülése, önértékelési problémák kialakulásának kivédése); az elkülönítés, elszigetelődés megelőzése; az eredmény, a siker elérése a gyermekek óvodai nevelésében.

Sikerkritérium: ha a szakértői vélemény által megállapított beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megszűnik, vagy jelentősen csökken, gyengül. Ritkább és kisebb súlyú konfliktusokat eredményez, mint korábban. Nem eredményezi azokat a következményeket (alulteljesítés, társas kapcsolati probléma, tanulási és magatartás-szabályozási hiányosság, közösségi beilleszkedésének illetve személyiségfejlődésének nehezítettsége vagy sajátos tendenciái), amelyek előállása miatt a BTMN minősítés korábban megszületett.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, BTMN) integrálását, óvodai nevelését a szakértői vélemény

figyelembevételével, gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus együttműködésével végezzük. A fejlesztés minden esetben egyénre szabott terv alapján valósul meg, amelyet a szakember készít el, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is biztosított az óvodai élet keretén belül.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülővel való együttműködéssel, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Esélyegyenlőség, a szociális hátrányok enyhítése

Alapelvünk a gyermekek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartása, a gyermeki jogok védelme. A gyermekvédelem 3-7 éves korban a gyermek (életkori) kiszolgáltatottsága miatt minden gyermekre vonatkozik.

A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében a teljes óvodai élet diszkriminációmentes légkörben zajlik. A hátrányos helyzet esetében a pedagógusok a gyermek fejlődési üteméhez igazodva, differenciált foglalkozás keretében csökkentik a hátrányból fakadó lemaradást ott, ahol a családi, társadalmi, kulturális és anyagi háttér kedvezőtlen hatása hátráltatja a gyermek személyiségfejlődését.

Célok:

- előítélet- és szegregációmentesség, valamint az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése,
- gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakulása,
- segítségnyújtás a hátrányos helyzet megszüntetése érdekében,
- veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével.
- Gyermekközpontú családorientált szemlélet kialakítása.
- Személyes, hatékony és folyamatos együttműködés kialakítása a szülővel.
- Az intézményes nevelésbe való beilleszkedés elősegítése. Bizalom, elfogadás, együttműködés érvényesítése.
- Az egészségügyi ellátás, a szociális segítségnyújtás intézményeivel való folyamatos kapcsolattartás.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, feltételek biztosítása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek stb. gyűjtése).
- A szülők közötti elfogadó és segítő magatartás alakítása, formálása.

A tehetséges gyermek, tehetségigéret

Kiemelten tehetséges: „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség”⁴

Óvodás kórú gyermekek esetében tehetségigéretes adottságokról, hajlamokról, képességekről beszélünk, amelyeket fontos fejleszteni. A tehetségigéret reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában.

⁴ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

Az óvodai tehetséggondozás a tehetségigéretnek megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

A tehetség megjelenésének területei az óvodai nevelésünkben

- Általános képességek tekintetében: gondolkodtató feladatokban gyorsan, választékosan fejezi ki magát, elsőként veszi észre az ellentmondásokat, tartósan megjegyez dolgokat, jó a megfigyelőképessége, gyorsan felismeri az összefüggéseket.
- Nyelvi területen: az életkori átlagánál gazdagabb a szókincse, beszédben választékosan, könnyen és jól fejezi ki magát, szívesen talál ki mesét, történetet, bonyolultabb mondatszerkezeteket használ.
- Zenei területen: jó a ritmusérzéke, könnyen megjegyzi a dallamokat, ritmusokat, szívesen énekel, dúdol, önállóan kezdeményez énekes játékokat, nehezebb dallamokat is tisztán énekel, nyitott a dallamjátzó, ritmusjátzó hangszerek használatára.
- Matematikai-logikai területen: szívesen foglalkozik logikai problémákkal, fáradhatatlan, ha számolásról van szó, keres és talál összefüggéseket, könnyen tájékozódik a térben.
- Képzőművészeti területen: nagyon jó a kézügyessége, rajzaiban újszerű elemek, ötletek mutatkoznak, sok időt tölt rajzolással, ügyesen másol, kiváló a vizuális emlékezete, nyitott az új technikák megismerésére és alkalmazására.
- Testi-mozgásos területen: kedveli a mozgást, jó a térbeli tájékozódása, nehezen fárad el, ügyesen végzi el, jól utánozza a mozgásos feladatokat, mozgása összerendezett, egyensúlyérzéke megbízható.
- Motiváció: tud egy dologra intenzíven figyelni/kitartóan koncentrálni, nem könnyen adja fel a küzdelmet, nagy benne az önálló ismeretszerzési vágy, lelkesedik az erőfeszítést igénylő feladatokért, általában többet teljesít, mint amit elvárnak tőle, szereti próbára tenni a saját ügyességét.

Elveink és céljaink

- Annak biztosítása, hogy minden gyermek a saját képességeinek, motiváltságának, kreativitásának megfelelő nevelésben részesüljön.
- A tehetségigéret felismerése, gondozása, komplex személyiségfejlesztés megvalósítása.
- Családokkal való fokozott kapcsolat, szakmai együttműködések kialakítása és fenntartása.
- A nevelőtestületünk szakmai, módszertani ismereteinek folyamatos gazdagítása a tehetségnevelés terén.

Feladataink

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, kreativitásuk motiválása, ösztönzése, támogató környezet megteremtése.
- A tehetségigéretes gyermekek erős oldalának fejlesztése, gyenge területeinek erősítése.
- Együttműködés a családdal a szocializáció segítése.
- Szükségletük kielégítése: megismerési, elfogadási, alkotási vágy kielégítése, a feladatok sokszínűségének megteremtése, különböző helyzetekben segítségnyújtás.
- A gyermek együttműködésének, társas kapcsolatainak, kommunikációjának fejlesztése.
- Olyan műhelyek kialakítása, melyben a tehetségigéretes gyermekek kibontakoztathatják képességeiket.

VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei

VI.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakember segítségét vesszük igénybe. A idegen anyanyelvű (migráns) gyermek jelenléte esetén az óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét. Óvodákban a közoktatási törvényben meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok dolgoznak, akik a meghatározott továbbképzéseken való részvétellel, önképzéssel, melyek helyi munkaközösségek és pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények által szervezettek, biztosítják az óvodánkban folyó pedagógiai munka magasabb színvonalát.⁵

Pedagógusmodell

Programunk szerint az óvodapedagógus számára a vállalt szerep egyet jelent:

- Olyan feltételek meglétével, mely kedvez az érzelmi kötődések kialakulásának, megerősítésének.
- A különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek iránti szeretettel való befogadással, másság iránti toleranciával és elfogadással.
- Az átlagos, ill. az attól eltérő képességek korrekciójával, speciális és differenciált fejlesztésével.

Az óvodapedagógus, mint mintakövető modell az alábbi tulajdonságokat, személyiségjegyeket birtokolja és juttatja kifejezésre:

- Gyermekkel szemben szeretetteljes, rájuk figyelő, együtt érző, kreatív, fejlődést szolgáló magatartást, probléma- és feladatérzékenységet;
- Tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.
- Testi-lelki harmóniáját, etikus magatartást minden helyzetben;
- Társadalmi környezetével szemben tisztelet megadását, a rábízott gyermekek fejlesztését szolgáló értékek, normák közvetítését.

VI.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületének belső berendezése otthonos környezetet, meleg, családias légkört biztosít, ahol a berendezési tárgyak többnyire természetes anyagból készültek. Törekszünk a színek, formák harmóniájára, az esztétikai igény belsővé válására.

Az óvodánk udvarának felszereltségével kapcsolatosan, olyan feltételrendszer megvalósításán fáradozunk, ami segíti a gyermekek sokirányú mozgásfejlesztését, az önálló gyakorlások révén pedig fejlődnek a kis és nagymozgások. A játékeszközök is a gyermekek tevékenységéhez, fejlődéséhez igazodók.

Csoportszobáink tágasak, világosak, jó elosztásúak, rendelkezésre állnak a szükséges szociális helyiségek. A gyermekcsoportokhoz tartozó járulékos helyiségek is jól szolgálják a gyermekek nyugodt körülmények között történő nevelését, gondozását.

⁵ 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A nevelőmunkát segítő eszközök, felszerelések, játékok, szemléltetőeszközök megelégedtetik. Ehhez jelentős mértékben hozzájárul az óvodapedagógusok, egyéb személyzet önfeláldozó gyűjtőmunkája, ötletessége, kreativitása, a jobb körülmények között élő szülők, az alapítványok segítő jelenléte.

VI.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.⁶

- A heti rend kialakítása az óvodapedagógus felelős szabadsága, figyelembe véve a csoport igényeihez való rugalmas alkalmazkodást, valamint a többi csoporttal való együttműködés összhangját.

- A napirendet folyamatos életszervezés jellemzi, amely a játékban keret és színtere az integrált tevékenységeknek, foglalkozásoknak, egészséges életmódra nevelés folyamatának.

Óvodai életrendünk - ahol nevelési célok és feladatok valósulnak meg - elképzelhetetlen tudatos tervező, szervező, ellenőrző, értékelő munka nélkül.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.⁷

VI.4. Óvoda kapcsolatai

Óvoda és család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ehhez nélkülözhetetlen a különféle szociokulturális háttérű családokkal a differenciált és árnyalt kapcsolattartás, mely folyamatban az óvoda nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái:

- Ismerkedő, tájékozódó látogatás az óvodában.
- Szülővel közösen történő differenciált beszoktatás.
- Igény szerint ismerkedés az óvoda programjával, az óvodában folyó nevelőmunkával.
- Fogadóórák, szülői értekezletek.
- Hirdetőablák aktuális nevelési-pedagógiai információi.
- Nyílt nap, nyílt hét feltételeinek megteremtése.
- Játékdélutánok, színes szabadidős programok.
- Az óvoda hagyományos ünnepeiben való aktív részvétel biztosítása.

A különféle kapcsolattartási formák, azok módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz, szükségletekhez.

Az óvodánk alkalmazotti közösségének szakmai felkészültsége, munka iránti elkötelezettsége, felelősségtudata jelenti a garanciát a legcélravezetőbb együttműködési formák megtalálásához, sikeres alkalmazásához.

⁶ 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

⁷ 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Az óvoda és a miskolci (diósgyőri) általános iskolák

Együttműködésünk célja, hogy programjainkat összehangolva megkönnyítsük az óvodából az iskolába való átmenetet. Az együttműködés alapelveinek valljuk: a kölcsönös nyitottságot, érdeklődést, szakmai együttműködést, bizalmat és zavartalan átmenetet. A nevelésnek, fejlesztésnek vertikálisan is és horizontálisan is együtt kell haladnia ahhoz, hogy előkészítse az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, ezért egyértelművé kell tennünk, és el kell fogadtatnunk környezetünkkel a lassú átmenet az óvodából az iskolába elvet.

Értelmezésünkben ez azt jelenti, hogy óvodapedagógusként egyféleképpen és ugyanúgy gondolkodunk a gyermekekről, elfogadjuk, hogy a saját képességeinek megfelelő ütemben kell haladnia, életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő ismeretet kell kapnia saját tanulási útján.

Kapcsolattartási, együttműködési formák:

- kapcsolattartás a tanítókkal,
- kölcsönös intézménylátogatások, közös programokon való részvétel,
- iskolák programjainak közzététele a szülők felé.

Miskolci Egyesített Szociális, Egészségügyi és Gyermekjóléti Intézmény

Az együttműködés formái:

- szoros együttműködés a szociális segítőkkel,
- értekezletek, beszélgetések a gyermekjóléti ellátásról,
- gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése.

Borsod- Abaúj- Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Miskolci Tagintézménye

Az együttműködés formái:

- szakmai együttműködés a prevenciók ellátás erősítésére,
- esetmegbeszélések,
- team megbeszélések, közös értekezletek szervezése,
- folyamatos konzultáció a gyermekek fejlődéséről, fejlesztési feladatairól.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatala Szociális és Köznevelési Osztály

Fontosnak tartjuk a rendszeres információ-áramlást, mint kapcsolattartási formát, mert nagy szerepet játszik az óvoda nevelőmunkájának társadalmi megítélésében. Szükségesnek tartjuk, hogy óvodánk nevelőmunkáját, hagyományainkat, eredményeinket az önkormányzati képviselők megismerjék, szakmai sikereinkben osztozzanak.

Egészségügyi szolgáltatások intézményei (óvodaorvos, védőnők, gyermekfogászat)

Az együttműködés formái:

- közreműködés az egészségügyi gondozásban,
- részvétel az egészségmegőrző foglalkozásokban,
- gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése.

Közművelődési intézmények

Az együttműködés formái:

- programok figyelemmel kísérése,
- intézmények látogatása,
- részvétel a pedagógiai tartalmú foglalkozásokon,
- aktív részvétel a meghirdetett pályázatokon, versenyeken.